

РОЛЬ БАТЬКА У СІМ'Ї

Розглядаючи цю тему, стаємо перед проблемою: «Чи можемо ми ще говорити на цю тему? Чи проблематика батьківства може бути зрозумілою?». Такі вагання з'являються після зустрічей із молоддю, що запитує: «*Ким є батько?*». Вони не знали батьківства, не знають батька, не знають чоловіка, який спроможний взяти на себе відповідальність за життя і за любов. Вони не знають чоловіка, який зміг би віддати себе жінці у щоденній жертвовності, невпевненості і боротьбі з труднощами. Вони не знають мами, жінки, що довіряє чоловікові, жінки, яка прийняла в себе тіло чоловіка, щоби прийняти особу і бути прийнятою як особа. Вони не знають відносин відданості і вірності чоловіка жінці, батька матері, які поважають один одного у щоденних турботах і radoщах, беруть велику відповідальність за нове життя. Вони не знають чоловіка, який любить життя.

За статистикою, опублікованою у Польщі 2002 р., маємо понад 8 млн. сімей, які виховують майже 11 млн. дітей віком до 24 років. Один мільйон самотніх матерів виховує дітей, половина сімей не має дітей або лише одну дитину. І тільки 1 млн. сімей має більш як двох дітей. Ось чому молодь не знає батька. Бо батько - це передусім той, який полюбив життя. Той, який обороняє і підтримує життя слабших осіб, якими є жінки (матері, сестри, бабці, доньки). Це той, який конструє і будує родинний дім і Батьківщину, обороняє їх перед різними загрозами. Це той, який полюбив життя дитини, передусім власної, яку зачав у тілі коханої бажаної жінки, яка віддає все своє майбутнє у руки чоловіка. Це той, який не ламає сумління жінки, не змушує її до ненависті, не змушує її до злочину. Це той, який створює дитині безпечний світ, щоб життя жодної дитини не було піддане фізичному насильству та ідеологічним агресорам, вбивцям. Це той, який господарює любов'ю, який будує відносини, базовані на чуйності, обіймах, відповідальності, авторитеті. Це той, який вчить дітей усіх дій відносин до світу, людей і Бога.

Ті, що не знають батька, мають незмінне і велике людське прагнення. Бо молодь у всіх судженнях, принаймні у Польщі, неустанно підтримує любов вірну і інституціоналізовану у подружній та сімейній спільноті. Чим є такі прагнення молоді ілюзією чи проявом внутрішньої динаміки людини? Чи це тому, що відсутні любовісім'я? Чи їх спотворено у сучасній культурі? Чи для того, щоб наші доньки заспокоювали бажання агресивних, брутальних чоловіків? Чи мають вони бути невірними, чи мусять зростати у гідності, тривалості подружжя і службі життю, де долучаються до суспільного добробуту?

Варто підкреслити, що добрий побут кожного з нас, добробут Батьківщини, добро церкви базується на великодушності матерів і батьків. Батьківство щодо материнства так само має вимір людський і божий. У тілі і в душі подружжя єдність пронизана вогнем Божої Любові. Бог творить цей акт особливим, бо лише у взаємному відданні й обдаруванні новим життям, Бог є найвідкритішим перед людиною, і людина - найвідкритішою перед собою. Бог, подружжя і нова людина, пронизані людською любов'ю. Акт появи особи в тілі завдяки Богу є атомом прийняття Бога в тілі нової особи. Відтак фундаментальна динаміка людського спілкування має ретельно захищатися. (Насправді варто ретельніше придивитися до тих, хто в культурі, в політичних рішеннях нищить Любов, Вірність, Материнство та Батьківство. Ті, хто робить це, ймовірно не піклуються про добро держави, є ворогами самої людини, схильні втілювати свої або чужі інтереси через входження до державних інституцій.)

При вході до нашого будинку висить фотографія предків моєї дружини. Фотографію типу «Стражацького» було зроблено ще 1900 р. На тлі скромного маєтку десь на Кельчизні вона демонструє родину Франциска та Антоніни Хелінських. У центрі сидять двоє старших людей, оточених вінком дев'яти дочок з їхніми чоловіками та дітьми.

Разом усіх 36 осіб. Фотографія свідчить про велике прагнення Антонія Хелінського мати сина. Коли, після сьомої доньки його жінка народила наступне дитя, а пологи відбулися вдома, чоловік, почувши плач новонародженої дитини, запитав: «Народився син?..». За закритими дверима пролунало відповідь - «Ні». Трошки із меншим піднесенням запитав впевнено - «Дочка?..» але у відповідь також пролунало «Ні».

Втрачаючи терпіння, він крикнув: «Тоді що?», і почув - «Дві доньки». Останні пологи принесли цьому подружжю близнюків.

Але усі доньки вийшли за чоловіків з вусами, яких чітко видно на родинній фотографії, і утворили рід: Рудзинських, Любенецьких, Тименецьких, Масвських, Крушевських, Людкевичів, Карських, Досковських, Валецьких. Усвідомивши ХХ сторіччя у Польщі, не піддаючись ані фашистській, ані комуністичній владі, зберігали любов до Держави та Церкви. Творили рід, який став матеріалом для народу, історію якого творено з живого каміння.

Заглиблюючись в історію минулого – світу чи окремої родини, ми обов'язково натрапляємо на родинні структури. Як правило усі наші герої вийшли з багатодітних родин. Не надто важливо -багатих чи бідних. Проблема ця не породжує жодних негативних емоцій. Не говоримо, що це середовище не пасує до суспільства. Тим більше ми не займаємось цим середовищем як патологією з огляду на кількість. Скоріше навпаки, з цікавістю спостерігаємо генеалогію, зростання і творення родинної та національної історії.

На цю історію можна подивитися з іншої точки зору. Ось наше конкретне існування завдячуємо зусиллям поколінь. Багато є людей до нас, які принесли в жертву своє життя, захищали життя матерів та дітей. Наше життя є даром, причому радикальним та абсолютним. Усе, що маємо, отримали завдяки зусиллям матерів та батьків. Потрібно нам увійти у ряди поколінь, збагатитись та перенести то добро з надією на майбутнє. Бо батько -це Той, який дає надію на майбутнє. Дає її, бо цінить дар життя, бо сам довірився Богу і до Нього веде своїх дітей.

Бо батько -це взірцімодель, це той, який завжди має поради і допомоги. Прагну поділитись досвідом мого батьківства. Серед багатьох ситуацій, які наповнюють моє життя, важко вибрати ті найважливіші, а ще важче підібрати ключ, який би упорядкував їх. Чим є батьківство, якщо на нього дивитися з 20-ти літнього родинного досвіду -іспитом совісті, балансом проблем та перемог, збіркою практичних порад, прикриттям невдач, а може, сьогоднішнім дивним звичаєм, оправданням? Але ж жоден з перерахованих аспектів не виключає того, що діялось, що є іще дозріває, а також того, що поглиблює свідомість батьківства. Тому я вибрав форму свідчення, короткої рефлексії, яка показує дорогу дотримання вірності моєму покликанню.

Переходячи до загальнішої рефлексії, важко не згадати найважливішу особу, яка формувала відношення батьківства -моєї дружини. Пишучи ці слова, хочу висловити їй велику пошану і подяку. Вона сформувала звичай дому, її традиція ввійшла в наш дім, вона досі формує його духовний та матеріальний простір, її любов до мене та дітей, її вірність, її відповідальність, доповнення нею моїх вад становить внесок в моє батьківство. Зрештою це вона, хто робить найбільший внесок у наше спільне батьківство. Хотів би підкреслити найважливішу рису моєї дружини, рису, котра формує наші батьківські відносини. Це є відважність приймати життя та оберігати його. Згадую, як на зустрічі зі студентами, котру запропонувало Католицьке Товариство Soli Deo, на тему «Сім'я -розвиток чи загроза». Я сказав, що моя жінка загалом була вагітна 72 місяці, тобто 6 років. Довше, ніж триває їх навчання. Для них це була новина, котру було важко сприйняти. Тому що спосіб прийняття батьківства, материнства, який є зараз, вже не розуміє під собою цілковитої відданості людини. Шляхи освіти та дому розходяться та конкурують між собою. Але я не сказав цим молодим людям про допомогу з боку лікарів, друзів, родини, про поради «людей доброї волі», як зробити так, щоб не народжувати дітей. Тому що маємо «величезну» кількість дітей. Для сучасного світу ми є схожі на прокажених. Ми одружилися ще під час навчання. Обоє закінчили четвертий курс, я -фізику Ягелонського Університету, Марія -образотворче мистецтво у Академії Мистецтв (ASP) в Кракові. Користуючись допомогою моєї дружини ми зняли квартиру, продовжуючи навчання. Прийшов час народження першої дитини. Але ми не були готові, щоб дитина перебувала у нашому домі. Дружина з Терезою переїхали до батьків у Варшаву. Я закінчив навчання у Кракові. Після отримання диплому, я почав подорожувати з рюкзаком у пошуках дому. Я пішов працювати вчителем в село у Бескидах, 60 км від Кракова. Ми отримали двокімнатну службову квартиру у новому будинку. Це означало, що в квартирі

була вода, ванна. Трьохлітнє перебування на селі принесло зрілість відповідальності, зміцнення сім'ї, диплом дружини, народження двох дітей, приязнь із сусідами, театральну діяльність з дітьми та дорослими. Ми здійснили переможний бій з метою усунення алкоголю з сільського бару та магазину. Мали єдину в гміні вчительську газету «Солідарність», а також газету «Солідарність» для селян». Через 3 роки у 1981 ми повернулися до Варшави, точніше в Лом'янки, де отримали будинок, який ми розділяли з іншою сім'єю. Я отримав роботу в ряді загальноосвітніх шкіл. Найважливішою для нас стала справа виховання та освіти дітей. З'явилась проблема - як нейтралізувати або відкинути вплив комунізму, - котрий нищить дух, котрий робить усе відносним, викорінює та знищує народні традиції. Опорою була родина та церква, а також коло друзів. Під час навчання ми спілкувалися з людьми, котрі були настроєні проти комунізму, пов'язаних з Краківським академічним домініканським душпастерством. Це середовище дозволило зберегти чистою совість, ввічливість виконання роботи, свободу вибору дороги вірності Богу та церкві. Тому ми вибрали не тільки прийняття дітей, але також ми прийняли за основний принцип виховання правило перебування в домі матері, котре підтримується якнайдовшою присутністю батька. Цю модель поведінки в сім'ї реалізуємо дотепер. Що ми отримуємо через це? Передусім безперервна присутність матері впорядковує його організацію та ритм, як сонце впорядковує організацію світу. Вона береже дім і не дозволяє, щоб зло в якій-небудь постаті знайшло тривале місце у серцях дітей. Вона в щоденних «гарячих» розмовах формує совість дитини. Порядок дому, в котрому постійно стараємось бути разом один з одним та з дітьми, не виникає з апріорних принципів - він створювався розвитком сімейного життя.

80-і роки принесли народження наступних трьох дітей. Найважливішою справою було забезпечення опіки над тепер уже шістьома дітьми. Роботу по дому тепер мусили ділити між собою батьки. Цьому сприяла моя праця у школі. Хоча вона не приносила великих прибутків, але робила можливим довше перебування вдома, а також давала додаткову роботу, таку як репетиторство. Покращувала талонні купівлі, котрі скоріше нагадували колекціонування, ніж купівлю. В цьому місці хочу підкреслити велику допомогу, котру ми відчували зі сторони батьків дружини. Вони робили можливим розвиток нашої сім'ї та рятували у випадку «аварії». Відчували цю допомогу від багатьох осіб, але найважливішою була від нашої родини. Військовий стан проголосив солідарність німецьких, французьких та італійських сімей. Деякі із поваги створених сімей у 80-их роках існують досі.

Ми стали перед вибором школи для наших дітей. Зараз цього, можливо, не пам'ятається, але, зокрема, багато директорів в Польщі були приналежними до партії, а школа була найбільшим «переказом даних» матеріалістичної ідеології, котрій сприяли тисячі вчителів, які деморалізували дітей. Загублена жіночність, загублена сімейність, загублені правда і моральність - такий був образ школи. Це падіння сумління вчителів, котрі не відрізняють інтелектуальну правду від правди моральної, триває дотеперіє хіба що найбільшим нещастям, котре залишилось нам через роки гітлерівсько-радянської неволі. Це становить фундамент морального релятивізму та гедонізму, а також руйнує основи сімейного життя національного та державного.

Ми хотіли захистити дітей. Ми хотіли їм дати добрі знання, хотіли ставити їм вимоги і не допустити до позбавлення правди. На своїй дорозі ми зустріли сестер Непорочного Зачаття і до них у молодших класах ми віддали четверо наших дітей. Підготували до Першого св. Причастя. Дітей шкільного віку вдалося влаштувати у одну із найкращих варшавських шкіл. Залишилась ще справа середовища друзів. Не хотіли їх залишити у ситуації, коли вони мали вибирати собі друзів із однокласників або сусідів. За традицією моєї дружини ми увійшли до секції родин варшавського Клубу Католицької Інтелекції. Це середовище робило можливим створювати групи друзів для наших дітей, систематично виїжджати на зимові та літні канікули з дітьми із колом відомих нам сімей. Самі ми організували канікули так, щоб найбільше часу проводити із дітьми. При цьому нам допомагало багато прекрасних людей. Треба зазначити, що умови, в яких ми проводили канікули, часто були далекі від нормальних. Але вони не становили сенсу разом проведеного часу.

В комуністичний період із домашнього життя ми викреслили телебачення. По радіо слухали

новини закордонних станцій, частіше при митті посуду. Газет не купували. Ми мали доступ до нелегальної преси та нелегальних книг. Найчастіше вибираємо історичні або релігійні книжки в книгарнях. Важливий чинник виховання завжди становило читання книжок чи їх фрагментів дітям. Із офіційних газет купували або передплачували краківську католицьку пресу.

Після здобуття незалежності приносило радість католицьке мовлення -радіо «Марія» та радіо «Йосип». Із газет з'являються «Rzeczpospolita» та «Nasz Dziennik». Знову увімкнули телевізор, але швидко переконались, що він залишився носієм злої культури. Тому, якіраніше, ми відмовились від некатолицьких радіостанцій, а також від деструктивних, так само, як від комуністичного телебачення.

Шляхетність осіб, котрі зустрічаються, була і є чинником, котрий визначає пріоритети виховання. І тут наша сім'я має незвичайне щастя. Найшляхетнішою особою, із якою мені було дано зустрітись, є моя жінка, її внутрішня відданість є чудовим даром. Серед інших чудових людей особливим даром є мій вельмишановний тесть, Казимир Суловський, адвокат напрочуд ґречний та завжди тактовний у допомозі.

Благодаттю була зустріч з такими святенниками, як о. Яном Гурою, домініканцем Леоном Крabitом або Адамом Козловським, бенедиктинцями, моїм дядьком та настоятелем Вроцлавським, Домініком Мазаном, священником, професором Мар'яном Старовейським, священником Мирославом Яворським, найближчими священниками Кшиштофом Вольським, Веславом Янковським, Ярославом Шимчаком.

Серед тих, котрі виховують потрібно згадати сестер Непорочного Зачаття та сестер Салез'янок, які виховували наших дітей в дошкільному віці, наших «святих тіток» законних -сестер Уршулянокінезаконних, котріслужили своєю безінтересовною працею. Також потрібно сказати про найважливіших, котрими були наші мами. Це були особи, які показували нам дороги правди та любові. Вони визначали дороги нашої домашньої любові.

Ці зустрічі приводили, що з часом протягом багатьох років життя ми повертались до Церкви, котра була у нашій домашній структурі завдяки визнанню Церкви фундаментом особистого життя, а також життя сім'ї, суспільства Церква змінювала із зовнішньої у внутрішню Церкву служіння. Те, що Бог довірив нам стільки дітей, що дав нам в наші руки, є постійною причиною великої вдячностіНебесному Отцю, а також доказом Його сили. Є постійною вимогою до виховання відповідальності за їх духовний розвиток. Найбільшою благодаттю вважаю їх тривалий контакт з Євхаристичним Ісусом в Таїнстві Сповіді та Пресвятого Причастя. Це становить мій батьківський пріоритет виховання, показник такої поведінки, такого свідоцтва у сімейному житті та на роботі, щоб їх свідома довіра до отця та Небесного Отця зростала.

Варто згадати про велику благодать часу, в якому реалізовував своє батьківство. Час понтифікату Святішого Отця, Івана Павла II і світло його благодаті -дар, котрий є єдиним у своєму роді, тим не менше незрозумілий у своєму багатстві, дар, котрий був обдарований сімейною любов'ю, як член сім'ї, дар, до котрого ми йшли паломництвом скільки було сил, за котрий від самого початку дякували Богу. Дар, до котрого ми спрямовували все наше життя і до котрого спрямовували життя наших дітей. У світлі батьківства Святішого Отця роль батька набрала якогось небаченого вигляду, воно сильно нас скеровувало до Христа та Його Матері, Котрій на Ясній Горі і в багатьох Санктуаріях ми доручали нашу сім'ю та наші труднощі. А Свята Мати привела нас до спільноти св. Родини, до зустрічі незвичайного Батька, священника архієпископа, Казимира Майданського до зустрічі із Христом в таємниці Назаретанської Родини.

Підсумок

На кінець цих розважань дозволю собі розповісти випадок, який зміцнив моє батьківство. В якомусь сенсі він може бути підсумком дороги духовного росту.

1991 року працював у виховничо-шкільному Центрі в місцевості, котра знаходилась у 40 км від Варшави. Цього Центру більше не існує. Зустрів там чудових вчителів та лікарів, вважаю це за особливий

дар та захист, повне віддання лікарю Катерині Куявській. Листопадного вечора, коли був на нічному чергуванні у Центрі, отримав від неї звістку про трагічний випадок, що стався з моїм

12-ти річним сином. Приїхавши до лікарні у Варшаві, почув невтішні нарікання лікарів. Наступні дні на тижні принесли молитву і незвичайну допомогу та солідарність багатьох людей. Три тижні перебування сина у відділі інтенсивної терапії для нас були трьома тижнями надії, що виражалася у триманні спаралізованої руки, до котрої була підключена капельниця, трьома тижнями молитви. Адам повернувся додому лише після двох місяців перебування у відділі хірургії та після трьох місяців реабілітації в Хиліцах. Йому пощастило піти одразу до 8-го класу. За посередництвом Діви Марії і через Христа ми отримали дар повернення життя коханої дитини. Це зробило чуйними нас на дар існування дитини, на дар існування особи.

Статтю взято зі збірника XXII Міжнародного Конгресу Родини: «Родина – спільнота любові» (сс.328-334) з дозволу редактора